

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา เอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ
ในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

1. การสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งได้แก่
  - 1.1. ความเป็นมาของการสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
  - 1.2. โครงสร้างการบริหาร
  - 1.3. รูปแบบการสอบคัดเลือก
  - 1.4. ข้อดีข้อเสียและปัญหาของการสอบคัดเลือก
  - 1.5. ข้อเสนอในการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือก
2. การเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนมีผลมาจากปัจจัย
ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1. สถานภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ แผนการเรียน โรงเรียน ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ความสนใจของนักเรียน ระดับความสามารถ และความปรารถนาและความมุ่งหวัง
ของนักเรียนเอง
  - 2.2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ ภูมิฐานะเดิม
อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา และการศึกษาของบิดามารดา
  - 2.3. สภาพแวดล้อมและการแนะแนว ได้แก่ ค่านิยมของสังคมซึ่งได้แก่ความมี
เกียรติ โอภาสมิ่งามท่า การแนะแนวจากโรงเรียน การแนะนำจากบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน
ตลอดจนบุคคลที่นักเรียนรู้จัก

1. การสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากรายงานการวิจัยเรื่อง สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย ร่วมกับ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงการสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 5 - 46)

1.1 ความเป็นมาของการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การได้รับการศึกษาระดับสูง นอกจากจะเป็นการยกระดับคุณภาพของบุคคลและชีวิตให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นความจำเป็นประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้า การจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2459 ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างกำลังคนให้กับระบบราชการและเปิดโอกาสให้คนบางกลุ่มได้เข้ารับการศึกษาคือต่อมาผลจากการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองใน พ.ศ. 2475 ยังผลให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นใน พ.ศ. 2477 เพื่อเป็นตลาดวิชาให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา และนับตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมารัฐบาลได้เริ่มมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ก็ได้สังเกตเห็นความจำเป็นในการผลิตกำลังคนระดับสูงและการขยายโอกาสการศึกษาและการพัฒนาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น จึงได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยขึ้นอีกหลายแห่งทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 14 แห่ง จำแนกเป็นสถาบันประเภทจำกัดรับ 12 แห่ง และประเภทไม่จำกัดรับ 2 แห่ง และยังมีสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนรวม 21 แห่ง ในจำนวนนี้ได้รับการเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยแล้ว 4 แห่ง

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับประสบอยู่อย่างต่อเนื่องคือการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาก่อน พ.ศ. 2503 การคัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใช้วิธีการกระจายอำนาจให้แก่แต่ละสถาบัน กล่าวคือมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ในขณะนั้น ซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แต่ละแห่งต่างแยกกันทำการสอบคัดเลือกนิสิตนักศึกษาของตนเอง สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบัน) มีหน้าที่ช่วยกำหนดวันสอบของแต่ละสถาบันมิให้ซ้ำวันและศึกษาตัวเลขจำนวนผู้สมัครและผู้ที่จะสอบ เข้าได้ เพื่อดูแลแนวโน้มของนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้แม้ในระยะแรก ๆ การดำเนินการสอบคัดเลือกจะยังไม่มีปัญหาเนื่องจากจำนวนผู้สมัครสอบมีไม่มากนัก แต่เริ่มปรากฏว่านักเรียนคนหนึ่ง ๆ มีสมัครเข้าในหลาย ๆ แห่ง แล้วผู้เรียนดีจะเข้าได้ทุกแห่งที่สมัคร และเมื่อเลือกเข้าเรียนได้เพียงแห่งเดียวจึงต้องสละสิทธิ์ที่สอบได้ในที่อื่น ๆ ทำให้เกิดปัญหาที่ว่างในสถาบันอุดมศึกษาที่มีผู้สละสิทธิ์ในกรณีดังกล่าวอยู่เสมอ

นอกจากนั้น เนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับมีขีดความสามารถในการรับผู้เรียนได้เพียงในระดับหนึ่ง เมื่อจำนวนผู้สำเร็จชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษามีจำนวนสูงมากขึ้น และความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีมากขึ้นก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหาการจัดที่รับนักเรียนด้วยเหตุดังกล่าวในปี 2504 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติจึงได้ทดลองจัดการประสานงานให้มหาวิทยาลัยบางแห่งสอบร่วมกัน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำการสอบร่วมกัน ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังต่างเปิดรับสมัครสอบของตนเอง ในปีนั้นสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติได้ประมวลปัญหาในการดำเนินการสอบคัดเลือกเอง ดังต่อไปนี้

(1) จำนวนนักเรียนที่สำเร็จประโยคเตรียมอุดมศึกษาและต้องการศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษาประมาณ 10,000 คน

(2) จำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประมาณ 9,000 คน

(3) จำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประมาณ 9,000 คน

(4) จำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และแพทยศาสตร์ ประมาณ 7,000 คน

(5) นักเรียนที่ดีที่สุดประมาณ 700 คนแรก ส่วนมากสอบเข้าศึกษาได้ทั้งสามแห่ง แต่ละคนก็ต้องสละสิทธิ์สองแห่งแรก และชำระค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเพื่อเข้าศึกษาแห่งเดียว ดังนั้น จึงมีที่ว่างประมาณ 1,400 ที่ (เมื่อยังไม่มีการเสริมสร้าง)

ในการเสริมตัวสำรองขึ้นมาเพื่อให้เต็มที่มีความยุ่งยาก ตัวอย่างเช่น มีนักศึกษาคนหนึ่งต้องการเข้าศึกษาวิชาแพทย์ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ นักศึกษาคณะนี้ก็เหมือนนักศึกษาคณะอื่น ๆ ทั้งหลาย คือได้ไปสอบคัดเลือกไว้ทั้งสามแห่ง ผลปรากฏว่าสอบได้เป็นตัวสำรองของคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แต่สอบเข้าคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ในเมื่อมหาวิทยาลัยทุกแห่งจำเป็นต้องกำหนดเวลาที่นักเรียนที่สอบคัดเลือกได้นำเงินไปชำระค่าธรรมเนียมและลงทะเบียนเพื่อทราบจำนวนที่แน่นอนว่าผู้ใดจะเข้าเรียนบ้าง ถ้ามีที่ว่างก็อาจรับตัวสำรองเพื่อเสริมให้เต็มที่ ดังนั้นผู้ปกครองนักศึกษาคนนี้ก็จำเป็นต้องไปชำระเงินและลงทะเบียนไว้ที่คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามเวลาที่กำหนดไว้ มิเช่นนั้นจะหมดสิทธิ์ การเป็นตัวสำรองของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ก็ไม่แน่นอน เสมอไปว่าจะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้ ผู้ปกครองเสียเงินค่าธรรมเนียมไปแล้วร่วมพันบาท ครั้นมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ประกาศรับตัวสำรองขึ้นมา ผู้ปกครองซึ่งต้องการให้บุตรเข้าเรียนแพทย์ต้องเสียค่าธรรมเนียมเพื่อ

ให้บุตรมาเรียนแพทย์อีกร่วมพันบาท ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถจะเสียเงินได้ เป็นครั้งที่สอง นักศึกษาจึงต้องจำใจ เข้าเรียนวิชาที่ตนไม่ต้องการหรือที่ต้องการน้อยกว่า กรณีดังกล่าวที่ย้ายจากมหาวิทยาลัยหนึ่งไปอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง เมื่อประกาศรับตัวสำรองนี้ ปรากฏว่ามีจำนวนมากมาย ในปีการศึกษา 2504

นอกจากนั้น เมื่อประกาศรับตัวสำรองเพิ่มขึ้นในคณะที่ 1 นักศึกษาที่เสริมส่วนมากก็จะมาจากคณะที่รองลงไป คือ คณะที่ 2 ในกรณีเช่นนี้จำนวนนักศึกษาของคณะที่ 2 ก็จะขาดไปอีก ถ้าจะเพิ่มคณะที่ 2 ให้ครบตามจำนวน นักศึกษาส่วนมากมาจากคณะที่ 3 และถ้าจะเพิ่มคณะที่ 3 นักศึกษาส่วนมากก็มาจากคณะที่ 4 และจะเป็นเช่นนี้เรื่อยไปจนจบปริญญาโท การเสริมแต่ละครั้งก็จำเป็นต้องเสียเวลาน้อยกว่าวันหรือหนึ่งสัปดาห์ ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษาต้องเสียเวลาโดยมัวแต่ย้ายจากแห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ อ้างถึงในฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527 : 3-4)

จากการประมวลปัญหาดังกล่าว ประธานสภาการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบัน) ได้ดำเนินการหารือกับผู้แทนมหาวิทยาลัย 5 แห่ง และวิทยาลัยวิชาการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ควรทำการสอบร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาี้ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนสถาบันอุดมศึกษารวม 8 สถาบัน และผู้แทนสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติดำเนินการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันชั้นอุดมศึกษาร่วมกัน โดยมีสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นศูนย์ประสานงานนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2506 เป็นต้นมา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ทำการสอบร่วมกันในปีนี้มี 7 แห่ง คือ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
6. วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี (ปัจจุบันคือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี)
7. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน - บางแสน (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน และวิทยาเขตบางแสน)

ต่อมาในปี 2507 และ 2508 มีสถาบันอุดมศึกษาสอบร่วมเพิ่มอีก 3 แห่ง รวมเป็น 10 แห่ง คือ

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ก่อสร้าง

ในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานในการดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกัน สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติพยายามอย่างยิ่งที่จะยังคงรักษาหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ หลักที่ สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องการมีส่วนร่วมในการสอบคัดเลือก และหลักสิทธิและเสรีภาพ และเสรีภาพของผู้สมัครสอบ ในทางการปฏิบัติตามหลักสำคัญประการแรกคือ ให้แต่ละสถาบันมีสิทธิส่งผู้แทนมาร่วมในการออกข้อสอบทุกวิชา และทั้งให้มีสิทธิที่จะคัดเลือกนิสิตนักศึกษาตามความต้องการของตนเองในขั้นสุดท้ายได้ด้วย โดยกำหนดให้สถาบันเป็นผู้สอบสัมภาษณ์ และออกข้อสอบวิชาเฉพาะเพิ่มเติมตามแต่จะต้องการ และหลักการประการที่สองที่เกี่ยวกับผู้สมัครสอบก็คือ ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้สมัครสอบที่จะเลือกสถาบัน เลือกคณะ หรือประเภทวิชาใดตามความสมัครใจ โดยเปิดโอกาสให้เลือกสมัครได้ถึง 6 คณะ หรือประเภทวิชาซึ่งอยู่ในเกณฑ์เดียวกับที่ผู้สมัครจะพึงกระทำได้ เมื่อยังมีการสอบแยกกันของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยที่คุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับสมัครนั้นคือต้องเป็นผู้สำเร็จ ม.ศ.5 เทียบเท่าจากโรงเรียนของกรมอาชีวศึกษาและฝึกหัดครู

จากการประเมินผลการดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกันครั้งนั้น สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติได้ประมวลข้อดีไว้ 4 ประการคือ

1. สามารถแก้ปัญหาเรื่องที่ว่าง โดยมีได้คัดรอนสิทธิและเสรีภาพของแต่ละสถาบัน และของผู้สมัครสอบที่เคยมีอยู่ก่อนการสอบร่วม
2. ประหยัดเงิน เวลา และแรงงานทั้งของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้จัดการสอบ
3. การสอบร่วมกันทำให้มีโอกาสได้เจตีย์ให้ผู้ทีเรียนดี แยกกันอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วถึง
4. การเก็บตัวเลขและสถิติทำได้อย่างถูกต้องแน่นอน ช่วยให้เห็นแนวโน้มของปัญหาเกี่ยวกับอุดมศึกษา และเป็นประโยชน์ในการพิจารณาการวางแผนการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจจะมีต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตามในปีการศึกษา 2509 คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามข้อเสนอของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2509 ให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดำเนินการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้เองโดยแยกกันสอบ และให้สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติไปดำเนินการในรายละเอียดโดยไม่ให้สอบซ้ำกัน แต่ละสถาบันตั้งกรรมการขึ้น 1 ชุด เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับสมัครและดำเนินการสอบคัดเลือกผู้สมัครมีสิทธิไปสมัครเข้าสอบคัดเลือกตามสถาบันที่ตนต้องการเมื่อสอบผ่านข้อเขียนแล้ว สถาบันต่าง ๆ จะประกาศเรียกตัวผู้สมัครให้มาสัมภาษณ์และลงทะเบียนเป็นนิสิต

ผลจากการสอบแยกปรากฏว่าได้มีความยุ่งยากทวนองเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นแล้ว และยิ่งทวีปัญหามากขึ้นเนื่องจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็น 11 แห่ง โดยสรุปปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนี้ (อ้างในฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เรื่องเดียวกัน : 6)

1. เกิดปัญหาที่ว่าง เช่นเดียวกับที่เคยเป็นมาแล้วในการสอบแยกครั้งก่อน คือ มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ แจ้งว่าจะรับนักศึกษาได้รวมทั้งสิ้นประมาณ 7,325 คน แต่ปรากฏว่าเมื่อรับจริงรับได้เพียง 6,994 คน เป็นอันว่าต้องเสียที่นั่งในมหาวิทยาลัยไปเปล่า ๆ ถึง 331 ที่ เพราะผลจากการใช้ระบบแยกสอบ

2. สถาบันต่าง ๆ ต้องรอประกาศเรียกตัวผู้สอบได้ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป จนถึง 7 - 8 ครั้ง จนทำให้กำหนดการเปิดเรียนต้องล่าช้าไปจนถึงเดือนกรกฎาคม และแต่ละสถาบันการศึกษาต้องเสียเวลาสอบนักเรียนไปเกือบเดือน

3. แต่ละสถาบันต้องทำงานซ้ำกัน ในเรื่องการรับสมัคร การจัดสอบและการทำการสอบ ฯลฯ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและแรงงานจากเจ้าหน้าที่ไปโดยไม่จำเป็น และสิ้นเปลืองงบประมาณของผู้สมัครมากขึ้นอีกด้วย

ด้วยปัญหาที่ประจักษ์ชัดดังกล่าวในการพิจารณาเรื่องวิธีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2510 ของที่ประชุมสภาการศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2510 จึงได้มีการลงมติให้สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ประสานงานให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกันอีกครั้งหนึ่งจนกว่าจะมีวิธีการอื่นที่ดีกว่านี้ และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2510 เห็นชอบด้วยความเห็นของคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการสาขาต่าง ๆ และเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 14 คน โดยมี นายสุนทร หงส์ลาครมภ์ ในตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นประธานกรรมการ และเพื่อให้การดำเนินงานสอบคัดเลือก

ประจำปีการศึกษา 2510 - 2511 เป็นไปโดยเรียบร้อย คณะกรรมการกลางได้พิจารณาแต่งตั้ง
 อนุกรรมการรวม 7 คณะ กำหนดให้มีหน้าที่ต่าง ๆ ดังเช่นที่ได้เคยทำมาแล้ว ในการสอบร่วม
 ทุก ๆ ปี ซึ่งมี

1. อนุกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือก มีหน้าที่ควบคุมให้การดำเนินการสอบคัดเลือก
 เป็นไปด้วยความสำเร็จเรียบร้อย
2. อนุกรรมการรับสมัคร มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการรับสมัครและจัดทำระเบียบ
 การในการสมัคร เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
3. อนุกรรมการจัดสถานที่ มีหน้าที่จัดการเรื่องสถานที่สอบ
4. อนุกรรมการออกและตรวจข้อสอบ
5. อนุกรรมการพิมพ์ข้อสอบ
6. อนุกรรมการทำคะแนน
7. อนุกรรมการการเงิน (สำนักงานงานคณะกรรมการการศึกษา 2510 : 19 - 21)

ในปีการศึกษา 2510 และ 2511 มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสอบร่วมอีก 3 แห่ง ซึ่งใน
 ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี
 ลาดกระบัง และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (เฉพาะคณะสถิติประยุกต์ ที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี)
 ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและวิธฐานะของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งทำให้จำนวนสถาบัน
 อุดมศึกษาของรัฐที่เข้าสอบร่วมมีการเปลี่ยนแปลง และในปีการศึกษา 2532 ได้มีสถาบันอุดมศึกษา
 เอกชนร่วมจัดสอบคัดเลือกกับทบวงมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกด้วย คือวิทยาลัยรังสิต ปัจจุบันมีสถาบัน
 อุดมศึกษาของรัฐที่เข้าเข้าร่วมในการสอบคัดเลือก 13 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ร่วม
 จัดสอบ 1 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 14 สถาบันคือ

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. มหาวิทยาลัยมหิดล
7. มหาวิทยาลัยศิลปากร

8. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
9. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 8 วิทยาเขต
10. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ (สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ)
11. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
12. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
13. วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า (สังกัดกระทรวงกลาโหม)
14. วิทยาลัยรังสิต (สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย)

นอกจากการสอบคัดเลือกร่วมกันดังกล่าวแล้ว มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคยังจัดให้มีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระบบโควต้า เพื่อสนองนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาเล่าเรียนในท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตั้งอยู่เพื่อพัฒนาภูมิภาคของตน โดยให้ผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าสอบแข่งขันกันเองในแต่ละภาค

การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคโดยระบบโควตาดังนี้ เริ่มขึ้น เป็นครั้งแรก ในปี 2512 โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น เริ่มรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้คะแนนสูงสุด 5 เปอร์เซ็นต์แรกโดยไม่ต้องสอบแข่งขัน ต่อมาในปี 2514 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้คะแนนสูงสุด 10 เปอร์เซ็นต์แรก และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์รับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 เปอร์เซ็นต์แรก ในปี 2516 การรับนักศึกษาในระบบนี้มีการขยายจำนวนเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 40.50 ของจำนวนนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ รับได้ และในระยะหลัง ๆ การรับนักศึกษาด้วยระบบนี้ต้องมีการสอบคัดเลือก ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง เป็นผู้ออกข้อสอบและกำหนดรายละเอียดในการสอบคัดเลือกเอง

อนึ่ง สำหรับมหาวิทยาลัยในส่วนกลางก็ได้มีการรับนักศึกษาจำนวนหนึ่งโดยวิธีการรับพิเศษที่คล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค เช่น โครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโครงการอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2519 : 34)

จากความเป็นมาของการจัดสอบคัดเลือกจะเห็นได้ว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดสอบคัดเลือก โดยมีความพยายามที่จะจัดสอบโดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งเอง แต่ปรากฏว่าในการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบปัญหาต่าง ๆ หลายประการจนกระทั่งมีการปรับรูปแบบเป็น

การสอบคัดเลือก ซึ่งประสานงานโดยทบวงมหาวิทยาลัยแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในปีการศึกษา 2532 ได้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เข้ามาร่วมจัดสอบกับทบวงมหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรกด้วยคือ วิทยาลัยรังสิต

นอกจากนี้ได้มีการจัดสอบคัดเลือกในระบบโควต้า เพื่อสนองนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค และอีกส่วนหนึ่งดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยในส่วนกลางในรูปแบบต่าง ๆ กันตามนโยบายของแต่ละโครงการนั้น ๆ

1.2 โครงสร้างการบริหาร

การสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การสอบคัดเลือกร่วมและการสอบคัดเลือกด้วยระบบโควต้าพิเศษ เป็นภารกิจอันสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดโครงสร้างการบริหารการสอบคัดเลือกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับในปัจจุบันการบริหารงานได้ดำเนินการไปในลักษณะของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการโดยที่นโยบายและการควบคุมการดำเนินงานในการสอบคัดเลือกต่าง ๆ ของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการได้รับการกำหนดจากคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย และในการดำเนินการสอบคัดเลือกแต่ละปีการศึกษา กองบริการการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย จะทำหน้าที่ เป็นฝ่ายเลขานุการให้แก่คณะกรรมการและอนุกรรมการต่อไปนี้คือ (ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527 : 14 - 16)

1. คณะอนุกรรมการประสานงานการรับสมัครและการสอบคัดเลือกบุคคล เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
2. คณะกรรมการดำเนินงานสอบคัดเลือกบุคคล เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประจำปีการศึกษา...
3. คณะอนุกรรมการดำเนินงานชุดต่าง ๆ 11 ชุด

องค์ประกอบและขอบข่ายหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการแต่ละชุดสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานการรับสมัครและการสอบคัดเลือกบุคคล เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หน้าที่ความรับผิดชอบของอนุกรรมการ

การกำหนดโควตา การจัดสรรทุนแก่นักศึกษา การแนะแนวการศึกษาและการวิจัยและการพัฒนา
ข้อสอบต่าง ๆ องค์ประกอบของอนุกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน
อนุกรรมการ รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 2 คน เป็นรองประธานอนุกรรมการ ผู้แทนของทุกสถาบัน
ที่ร่วมในการสอบคัดเลือกเป็นอนุกรรมการ เจ้าหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นอนุกรรมการและ
ฝ่ายเลขานุการ

2. คณะอนุกรรมการประสานงานการรับสมัครและการสอบคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการ
ดำเนินการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาของรัฐประจำปีการศึกษา หน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการ
ชุดนี้คือ เพื่อดำเนินการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประจำปีการศึกษา
นั้น ๆ องค์ประกอบของกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน รองปลัด
ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นรองประธานกรรมการ อาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ เป็นกรรมการ (กรรมการ
เหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นประธานอนุกรรมการชุดต่าง ๆ) เจ้าหน้าที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นกรรมการ
และฝ่ายเลขานุการ

3. ประธานกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกฯ แต่งตั้งอนุกรรมการชุดต่าง ๆ โดย
การเสนอชื่อจากประธานอนุกรรมการชุดนั้น ๆ โดยที่คณะอนุกรรมการต่าง ๆ มีทั้งหมด 11 ชุด

1. คณะอนุกรรมการรับสมัครและแยกกระดาษคำตอบ
2. คณะอนุกรรมการจัดสถานที่และควบคุมห้องสอบ
3. คณะอนุกรรมการออกและตรวจข้อสอบ (มีตัวแทนจากทุกสถาบันเข้ามาร่วม
ออกและตรวจข้อสอบ)
4. คณะอนุกรรมการพิมพ์ข้อสอบ
5. คณะอนุกรรมการรวมคะแนนและจัดลำดับที่
6. คณะอนุกรรมการตรวจร่างกายและ เอ็กซเรย์
7. คณะอนุกรรมการการเงิน
8. คณะอนุกรรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการรับสมัครและตรวจ
กระดาษคำตอบ
9. คณะอนุกรรมการสนามสอบมหาวิทยาลัยขอนแก่น
10. คณะอนุกรรมการสนามสอบมหาวิทยาลัย เชียงใหม่
11. คณะอนุกรรมการสนามสอบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จะเห็นว่าโครงสร้างการบริหารงานจัดสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษามีขอบข่ายงานที่กว้างขวาง โดยทบวงมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการจัดสอบด้วยความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และมีการกระจายภารกิจในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปยังทุกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1.3 รูปแบบการสอบคัดเลือก

โดยความเห็นชอบของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักการทั่วไปสำหรับการสอบแข่งขันเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับโดยให้มีการวัดความรู้ความสามารถตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการและตามที่คณะวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยและสถาบันเห็นสมควร และดำเนินการโดยความร่วมมือและประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันที่รับนิสิตนักศึกษาแบบครบวงจรคือ เริ่มตั้งแต่การเตรียมสถานที่สอบ การออกและตรวจข้อสอบ การรวมคะแนนและจัดอันดับที่ และการประกาศผลการสอบ ยกเว้นการสอบสัมภาษณ์ซึ่งแต่ละมหาวิทยาลัยและสถาบันรับไปดำเนินการเอง

หลักการข้างต้นนี้ได้ถือปฏิบัติมาเป็นเวลานาน เกือบยี่สิบปี เมื่อไม่นานมานี้จึงได้มีการแต่งตั้งอนุกรรมการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกขึ้น ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากทุกมหาวิทยาลัย/สถาบัน สำนักงาน ก.พ. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดผลการศึกษา คณะอนุกรรมการฯ ชุดนี้ได้พิจารณาเสนอความเห็นในการปรับปรุงรายวิชาที่ใช้สอบสำหรับการสอบเข้าในปีการศึกษา 2527 ในเรื่องสำคัญ 2 เรื่อง (กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย 2526 : 1 - 3) คือ

1. การกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับสอบสำหรับผู้สอบเข้าทุกคน เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นไป โดยเสนอให้ใช้วิชาภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นวิชาบังคับร่วมกับวิชาสังคมศึกษาหรือวิทยาศาสตร์ชีวภาพกายภาพ กล่าวคือกำหนดให้วิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา (วิชาสามัญ 1) หรือภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (วิชาสามัญ 2) เป็นวิชาบังคับสำหรับการสอบเข้าทุกคณะวิชา และให้มีคะแนนเต็ม 100 คะแนน เท่ากับรายวิชาอื่น ๆ อีก 4 - 5 รายวิชา ทั้งนี้ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศหลักเกณฑ์การสอบวิชาสามัญ 1 และ 2 ให้ทราบทั่วถึงกันตั้งแต่ 13 ตุลาคม 2526

2. การปรับปรุงรูปแบบการสอบคัดเลือกทั้งนี้ เพราะ เมื่อก่อนปีการศึกษา 2527 มีรูปแบบการสอบคัดเลือกมากถึง 64 รูปแบบ ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสอบอย่างมากและในปีการศึกษา 2527 จึงได้มีการเสนอให้ลดรูปแบบการสอบคัดเลือกเหลือ 32 รูปแบบ ซึ่งใช้จนถึงปัจจุบัน (รายละเอียดในภาคผนวก)

1.4 ข้อดี ข้อเสีย และปัญหาของระบบการสอบคัดเลือก

การดำเนินงานสอบคัดเลือก เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งแม้จะได้รับความพยายามปรับปรุงวิธีดำเนินงานตลอดมาที่ยังมีปัญหาค่าใช้จ่ายสูงประการ เมื่อระหว่างวันที่ 26 - 27 ธันวาคม 2524 มีการจัดการประชุมสัมมนาของอธิการบดี และผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาที่รับนิสิตนักศึกษาเข้าศึกษาต่อโดยระบบสอบร่วม และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมสัมมนามีความเห็นตรงกันว่าระบบและวิธีการคัดเลือกทั้งในลักษณะการสอบคัดเลือกร่วมและการคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษ ล้วนส่งผลกระทบต่อลักษณะที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ต่อระบบการศึกษาก็คือ การสอบคัดเลือกร่วมทำให้เกิดระบบการกวดวิชาและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาให้มุ่งเน้นหนักในเนื้อหาวิชาเพื่อการสอบคัดเลือก เป็นสำคัญ โดยที่นักเรียนจะมุ่งเรียนแต่วิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือก เท่านั้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อ เพราะปรากฏว่าผู้สอบคัดเลือกได้ส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี โดยผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำสอบคัดเลือกเข้าได้น้อยมาก ทั้งนี้สาเหตุประการหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่สามารถเรียนเพิ่มเติมหรือกวดวิชาได้เข้มข้นเท่ากับผู้ที่มีโอกาสดีกว่า ส่วนการคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษโดยการจัดสรรโควตานั้น วิธีการของมหาวิทยาลัยบางแห่งก็ทำให้ระบบกวดวิชาเพื่อการสอบคัดเลือกกระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค ทำให้เกิดโรงงานเตรียมเข้ามหาวิทยาลัยขึ้นในส่วนภูมิภาคตามที่ตั้งของมหาวิทยาลัยรวมทั้งยังก่อให้เกิดระบบการย้ายนักเรียน เพื่อให้ได้สิทธิในการสอบโควตาพิเศษอีกด้วย และในบางครั้งก็เกิดความซ้ำซ้อนกันในการเลือกได้นักเรียนคนเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 4)

ผลกระทบที่มีความสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือ จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในปี 2521 และ 2524 ทำให้แนวการเรียนการสอนในระดับดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป โดยในระดับมัศึกษานั้นได้เน้นให้เป็นหลักสูตรกว้างและเน้นพื้นฐานทางอาชีพเป็นสำคัญ ในขณะที่การสอบคัดเลือกนักเรียนเข้ามหาวิทยาลัยยังคงมุ่งเน้นด้านวิชาการตามเดิมลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาโรงเรียน

มัธยมศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองก็ยังใช้วิธีการสอบคัดเลือกเด็กเข้าเรียน ซึ่งเท่ากับเป็นการสกัดกั้นโอกาสทางการศึกษาของเด็ก โดยที่เหตุผลสำคัญที่โรงเรียนใช้วิธีการสอบคัดเลือกก็เพื่อคุณภาพและชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านความสามารถที่นักเรียนในโรงเรียนของตนจะสามารถผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้มากที่สุด แนวทางการปฏิบัติดังกล่าวนี้ว่าขัดกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 48)

นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบการสอบคัดเลือกเท่าที่กล่าวมาแล้วก็ยังมีปัญหาสำคัญอื่น ๆ อีก ตัวอย่าง เช่น ปัญหาการสละสิทธิ์การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติโดยอาศัยข้อมูลผู้สละสิทธิ์การศึกษานปีการศึกษา 2522, 2523 และ 2524 จำแนกผู้สละสิทธิ์ได้เป็น 2 ประเภทคือ ผู้สละสิทธิ์ก่อนเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา และผู้สละสิทธิ์ที่ออกจากการศึกษากลางคัน ผลการศึกษาปรากฏว่าอัตราการสละสิทธิ์ประเภทแรกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ คิดเป็นร้อยละ 8.8, 9.6 และ 10.6 ของผู้สอบได้ทั้งหมด ในขณะที่อัตราการสละสิทธิ์การศึกษาผู้ที่ออกกลางคันมีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ 6.1, 6.0 และ 4.2 ในปีการศึกษา 2522, 2523 และ 2524 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาพบว่า สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์สุขภาพมีอัตราการสละสิทธิ์ค่อนข้างสูง กล่าวคือมีการสละสิทธิ์ในสาขาวิชาแรกร้อยละ 23.8, 24.7 และ 18.2 ตามลำดับ ส่วนการสละสิทธิ์ในสาขาวิชาหลังเป็นร้อยละ 19.4, 22.1 และ 19.7 ตามลำดับ ในจำนวนนี้เป็นผู้สละสิทธิ์การศึกษาจากสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์สุขภาพค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สละสิทธิ์การศึกษาล้วนเลือกคณะวิชาแบบกระจายกระจายมากกว่าการเลือกกลุ่มสาขาวิชาเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เลือกทำการเลือกตามสิทธิ์ให้มีอันดับการเลือกได้ 6 อันดับจนครบเท่านั้น โดยมีได้ประสงค์ที่จะเข้าเรียนในสาขาวิชาที่เลือกนั้นอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 1 - 7)

นอกจากการประมวลข้อมูลจากการศึกษาของหน่วยงานกลางดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีการศึกษาวิจัยของแต่ละสถาบันซึ่งจัดทำขึ้นเองโดยเฉพาะ และมีข้อมูลที่สอดคล้องและเพิ่มเติมจากที่เสนอมาแล้วคือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ศึกษาข้อดีและข้อเสียของการสอบคัดเลือกพร้อม และการให้สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเอง โดยเสนอผลการศึกษาไว้ดังนี้

การสอบคัดเลือก

ก. ข้อดีของการสอบคัดเลือก

1) กระบวนการการสอบคัดเลือก เป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนมาก ประกอบด้วยคณะกรรมการชุดต่าง ๆ หลายชุด โดยแยกหน้าที่ความรับผิดชอบไปคนละส่วน แต่ละส่วนมีการควบคุมการทำงานของส่วนอื่น ๆ ไปในตัว การทำงานด้วยคนจำนวนมาก เช่นนี้ ช่วยขจัดการวิ่งเต้นช่วยเหลือกันได้เป็นอย่างดี การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรอบคอบ รัดกุม ทำให้ผลการสอบเป็นไปอย่างยุติธรรม

2) การสอบร่วมนี้ได้ใช้ข้อสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถาบัน

3) การสอบคัดเลือก เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกคณะ/สาขาวิชาที่ตนชอบ ได้ถึง 6 อันดับ ในการสอบเพียงครั้งเดียว

4) การสอบร่วม เป็นการประหยัดเงิน เวลา และทรัพยากรด้านอื่น ๆ ทั้งในส่วนตัวนักศึกษาเอง และในส่วนของรัฐ (ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527 :

17 - 20)

(ก) ในด้านนักศึกษา นักศึกษาจะเสียค่าสมัครสอบเพียงครั้งเดียว เสียเวลาสอบเพียงครั้งเดียว ก็มีโอกาสเลือกเข้าเรียนในสถาบันต่าง ๆ ถึง 6 คณะหรือประเภทวิชา

(ข) ในด้านรัฐ รัฐได้ประหยัดเงินค่าใช้จ่ายในการเตรียมการต่าง ๆ ตั้งแต่การรับสมัคร การจัดสอบ การตรวจข้อสอบ การประกาศผลสอบ ตลอดจนค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก

5) การสอบคัดเลือก ได้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนต่างจังหวัดโดยการจัดสนามสอบตามมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดให้อีก 3 แห่ง คือ สนามสอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นักเรียนต่างจังหวัดอาจไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ามาในกรุงเทพฯ โดยการสมัครสอบ ณ สนามสอบที่อยู่ใกล้ที่สุด อันเป็นการประหยัดทั้งเวลา แรงงานและเงิน

ข. ข้อเสียของการสอบคัดเลือก

1) สามารถทำการสอบคัดเลือกได้ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นการตัดโอกาสนักศึกษาในบางครั้ง หากเกิดกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ หรือติดกิจธุระสำคัญ ถ้าพลาดการสอบครั้งนี้เท่ากับว่าในปีการศึกษานั้นพลาดโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับไปเลย

2) ในบางปีการศึกษา เช่น เมื่อปีการศึกษา 2527 ที่ผ่านมา มีนักเรียนที่สอบผ่านข้อเขียนเข้ามหาวิทยาลัยสละสิทธิ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นผู้ที่ไม่ผ่านการสอบเทียบเป็นส่วนใหญ่ทำให้ต้องเรียกผู้ที่ยังไม่มีที่เรียนและได้คะแนนรองลงไปเข้าสัมภาษณ์ให้ครบจำนวนที่ต้องการถึง 2 ครั้ง ซึ่งอาจทำให้เสียความยุติธรรมได้คือ อาจจะทำให้ผู้ที่ได้คะแนนในระดับต่ำกว่าเข้ามาเรียนในขณะที่ผู้ได้รับคะแนนสูงกว่าได้คิดคณะอื่นที่ตนได้เลือกในอันดับถัดไปแล้ว เช่น นักศึกษาที่สอบเข้าได้เป็นคนสุดท้ายในคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้คะแนน 250 เมื่อมีผู้สละสิทธิ์ในขณะที่คณะกรรมการอาจจะต้องเรียกคนที่เลือกคณะวารสารศาสตร์ฯ ไว้แต่ได้คะแนน 245 คะแนน ซึ่งสอบเข้าอะไรไม่ได้เลย เข้ามาสัมภาษณ์ทั้ง ๆ ที่มีผู้ได้คะแนน 249, 248, 247, 246 แต่คนเหล่านี้ได้คิดคณะอื่นที่ตนเลือกในอันดับถัดไปแล้ว แต่ถึงแม้จะมีการเรียกเพิ่มถึง 2 ครั้ง ก็ยังได้จำนวนนักศึกษาเข้ามหาวิทยาลัยต่ำกว่าจำนวนที่กำหนดไว้คือ กำหนดไว้ 14,765 คน แต่รับเข้าได้เพียง 14,404 คน

การให้สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเอง

การที่แต่ละสถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเองนี้เป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากในเกือบทุกประเทศ แต่การให้สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเองก็มีข้อดีและข้อเสียเช่นกันคือ

ก. ข้อดีของการให้สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเอง

1) สถาบันแต่ละแห่งสามารถตั้งเกณฑ์การคัดเลือกได้เอง สถาบันสามารถคัดเลือกนักศึกษาได้ตามมาตรฐานทางวิชาการและเงื่อนไขที่ต้องการ

2) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสสอบได้หลายครั้ง มีโอกาสเลือกคณะ/สาขาวิชาได้มากกว่า 6 อันดับ ถ้ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ สอบไม่ตรงกัน

ข. ข้อเสียของการให้สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเอง

ข้อเสียของการให้สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเองนี้ ได้ปรากฏให้เห็นแล้วในปีการศึกษา 2509 ซึ่งทำให้ทุกสถาบันต้องมาสอบคัดเลือกร่วมกันอีกตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 ถึงปัจจุบันนี้จำนวนนักเรียนและผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีมากขึ้นเป็นปีละหลายหมื่นคน การให้สถาบันดำเนินการสอบเองย่อมจะเกิดความยุ่งยากขึ้นอีก ดังสรุปข้อเสียได้ดังนี้

1) การที่สถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเอง จะทำให้เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณทั้งในส่วนของรัฐและส่วนของนักเรียนเองแต่ละสถาบันจะต้องลงทุนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดพิมพ์ระเบียบการ ค่าพิมพ์ข้อสอบ ค่าจ้างคนคุมสอบ ค่าตรวจข้อสอบ ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

อีกมาก ในส่วนนักเรียนเองก็ต้องเสียค่าสมัครสอบและค่าใช้จ่ายในการเดินทางหลายหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนต่างจังหวัด

2) เสียทั้งเวลาและแรงงาน

(ก) ในส่วนของสถาบันการศึกษา การสอบคัดเลือกแต่ละครั้งต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควร ทั้งในด้านการเตรียมงานและปฏิบัติงานจริง เรียกว่าต้องทำงานกันถึง 4 - 6 เดือน ในแต่ละปีการศึกษา ทุกสถาบันจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกันตั้งแต่การรับสมัคร การจัดสนามสอบ การพิมพ์ข้อสอบ การออกและตรวจข้อสอบ ตลอดจนการรวมคะแนนและประกาศผลต่าง ๆ หากสถาบันต่าง ๆ ต้องการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสสอบเข้าหลาย ๆ สถาบัน แต่ละสถาบันก็ต้องจัดตารางเวลาสอบไม่ให้ซ้ำซ้อนกันซึ่งเป็นเรื่องที่จะสร้างความยุ่งยากมาก เพราะในปัจจุบันระยะเวลาปฏิบัติงาน เรื่องการสอบคัดเลือกนี้ก็ถูกจำกัดโดยการสอบไล่ การประกาศผลสอบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการและเวลาเปิดภาคในปีการศึกษาถัดไปของสถาบันต่าง ๆ จนคณะทำงานต้องรีบปฏิบัติงานให้ทันตามเวลาที่กำหนดไว้อย่างเร่งด่วนอยู่แล้ว มิฉะนั้นจะเกิดผลเสียหายและสร้างความสับสนแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในเรื่องการจัดสนามสอบและจัดคนคุมสอบนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยต้องขอยืมสถานที่จากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อจัดสถานที่สอบสำหรับผู้สมัครสอบเป็นจำนวนหลายหมื่นคน (ปีการศึกษา 2527 ประมาณ 90,000 คน) และประกาศขอรับสมัครข้าราชการเพื่อทำหน้าที่เป็นกรรมการคุมสอบจำนวนหลายพันคน (ปีการศึกษา 2527 ประมาณ 3,000 คน)

(ข) ในส่วน of นักเรียนเองก็ต้องวิ่งมาสอบหลายครั้ง เสียทั้งเวลาและแรงงาน ซึ่งปัญหานี้จะเกิดกับนักเรียนต่างจังหวัดมากที่สุด

3) ปัญหาการอำนวยความสะดวกโดยการ จัดสนามสอบในมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัด

สำหรับการสอบคัดเลือกร่วมในปัจจุบันทบวงมหาวิทยาลัยได้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนต่างจังหวัด โดยจัดสนามสอบตามมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดให้อีก 3 แห่ง คือ สนามสอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งในส่วนนี้หากแต่ละสถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเองแต่ละสถาบันจะสามารถอำนวยความสะดวกให้นักเรียนต่างจังหวัด เช่นการสอบคัดเลือกร่วมได้หรือไม่ หากไม่สามารถทำได้ก็อาจ

เป็นการตัดโอกาสนักเรียนเป็นจำนวนมากไม่ให้มีโอกาสเลือกมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัด หรือหากนักเรียนจะเลือกสอบก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกเป็นจำนวนมาก แต่หากสถาบันจะจัดสนามสอบต่างจังหวัดให้ สถาบันก็ต้องสิ้นเปลืองเป็นจำนวนมากอีกเช่นกัน

4) ปัญหาด้านความพร้อม การปฏิบัติงานด้านการสอบคัดเลือกเป็นงานที่ต้องใช้บุคคลที่มีประสบการณ์ เข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานและอุทิศตัวทำงานนี้อย่างเต็มที่ เพราะสถาบันดำเนินการเองตั้งแต่ การพิมพ์ใบรับสมัคร ระเบียบการ การออกข้อสอบ การพิมพ์ข้อสอบ การจัดสถานที่และกรรมการคุมสอบ การตรวจข้อสอบ ตลอดจนการประกาศผลสอบต่าง ๆ หากสถาบันต่าง ๆ ยังไม่มีความพร้อมในด้านนี้แล้วอาจจะเกิดความสับสนและปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานได้

5) การที่แต่ละสถาบันดำเนินการสอบคัดเลือกเองนั้น อาจมีช่องทางให้เกิดการวิ่งเต้นช่วยเหลือกันได้ อันจะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมในระบบการศึกษา

1.5 ข้อเสนอการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือก

จากสภาพปัญหาและข้อเสียบางประการของระบบการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวก็ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาเสนอแนวคิดในการปรับปรุงไว้หลายท่าน อาทิ เอกวิทย์ ๗ กลาง (เอกวิทย์ ๗ กลาง 2525 : 87 - 89) ได้เสนอว่าในการสอบคัดเลือกนั้น ควรมีการจำแนกวิชาที่จะสอบออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภท ก. และประเภท ข. ประเภทแรกเป็นวิชาความเป็นพหุสูติ เช่น สอบภาษาไทย สังคมศิลปะ พลศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณสมบัตินิตยของคนในชาติ ประเภทหลังเป็นการสอบวิชาพื้นฐานที่จำเป็นในสาขาที่จะเรียน และยังได้ให้ข้อคิดว่าการออกข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ควรใช้เนื้อหาความรู้ปีหนึ่ง ปีสองของมหาวิทยาลัยมาสอบ แต่ควรใช้เนื้อหาหลักวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่บรรจุในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พันธ์ หันนาคินทร์ (พันธ์ หันนาคินทร์ 2525 : 13 - 14) เห็นว่าวิธีการสอบคัดเลือกที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เป็นวิธีการที่ควรจะใช้ต่อไป แต่ได้เสนอแนวคิดเพิ่มเติมคือ

1. ทาทางให้ข้อสอบที่ใช้ในการสอบคัดเลือกได้มาตรฐานตามทฤษฎีของการประเมินผล โดยเฉพาะการสร้างข้อสอบที่มีความตรง (Validity) สูง และจะต้องมีการร่วมมือสร้างข้อสอบที่มีค่าความแก่การใช้สอบระหว่างอาจารย์ผู้ออกข้อสอบกับนักวัดผล

2. ควรมีการวิเคราะห์ให้แน่ชัดว่าความรู้พื้นฐานในวิชาใดที่จำเป็นต่อความสำเร็จงานแขนงวิชาที่จะศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

3. เมื่อความสามารถทางสติปัญญา เป็นตัวแปรหลักอย่างหนึ่งในการกำหนดความสำเร็จในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจึงน่าจะใช้ข้อทดสอบประเภท Scholastic aptitude test มาเป็นตัวตัดสินร่วมด้วยการทดสอบแบบนี้เป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการศึกษาที่เชื่อถือได้ และการให้ความสำคัญกับคะแนนจากข้อสอบประเภทนี้อาจช่วยสร้างโอกาสอันทัดเทียมกันและเป็นธรรมทำให้เกิดขึ้นได้ระหว่างนักเรียนในกรุงที่มีโอกาสกวาดวิชากับอาจารย์ผู้ออกข้อสอบคัดเลือกทางวิชาการล้วน ๆ มากกว่านักเรียนต่างจังหวัดที่มีโอกาสดังกล่าวน้อยกว่า

4. จุดหมายหลักอย่างหนึ่งของการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยก็เพื่อให้ไปประกอบอาชีพได้ทันที ดังนั้นความถนัดในงานอาชีพที่ได้ตั้งเป้าหมายของชีวิตไว้จึงน่าจะได้รับการตรวจสอบให้แน่ชัด การทดสอบความถนัดในเชิงอาชีพ เช่น Differential aptitude test จึงน่าจะนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

5. ควรมีการพิจารณาว่าผู้ที่จะเป็นบัณฑิตในอนาคตน่าจะได้รับการตรวจสอบด้านจริยธรรมหรือไม่ ถ้าควรมิเราจะใช้วิธีการอย่างไร

นอกจากนั้นในการพัฒนาระบบและวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คณะอนุกรรมการการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้สรุปข้อเสนอแนะการสอบคัดเลือกไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.)

1. ให้มีการให้ค่าน้ำหนัก (Weighting factor) ลดหลั่นกันไปตามอันดับการเลือก กล่าวคือ ผู้ที่เลือกอันดับแรก ๆ ได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยค่าน้ำหนัก (weighting factor) ที่สูงกว่าอันดับรอง ๆ ลงไปโดยให้เพิ่มค่าน้ำหนักระหว่างอันดับการเลือกเท่ากับ 5 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นถ้าใช้ค่าน้ำหนักดังกล่าว

ผู้ที่เลือกอันดับ 6	จะได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยน้ำหนัก เท่ากับ 1
ผู้ที่เลือกอันดับ 5	จะได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยน้ำหนัก เท่ากับ 1.05
ผู้ที่เลือกอันดับ 4	จะได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยน้ำหนัก เท่ากับ 1.10
ผู้ที่เลือกอันดับ 3	จะได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยน้ำหนัก เท่ากับ 1.15
ผู้ที่เลือกอันดับ 2	จะได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยน้ำหนัก เท่ากับ 1.20
ผู้ที่เลือกอันดับ 1	จะได้รับการคูณคะแนนรวมด้วยน้ำหนัก เท่ากับ 1.25

2. ให้ลดอันดับการเลือกให้น้อยลงโดยให้เหลือเพียง 3 - 4 อันดับ
  3. ห้ามมาตรการให้ผู้สมัคร เลือกสาขาวิชาที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันซึ่งอาจได้แก่การออกข้อสอบที่มีวิธีเฉพาะมากขึ้น
  4. ห้ามมาตรการให้มีการชดเชยค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องเสียไป เนื่องจากการสละสิทธิ์ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา และผู้สละสิทธิ์การศึกษาส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่มีฐานะดี
- สำหรับผลการสัมมนา เรื่อง การพัฒนาระบบและวิธีการคัดเลือกบุคคล เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เมื่อวันที่ 26 - 27 ธันวาคม 2524 นั้นก็ได้มีการเสนอแนวทางการสอบคัดเลือกพร้อมและการสอบโดยใช้ระบบโควตาไว้ดังนี้

1. การสอบคัดเลือกพร้อม

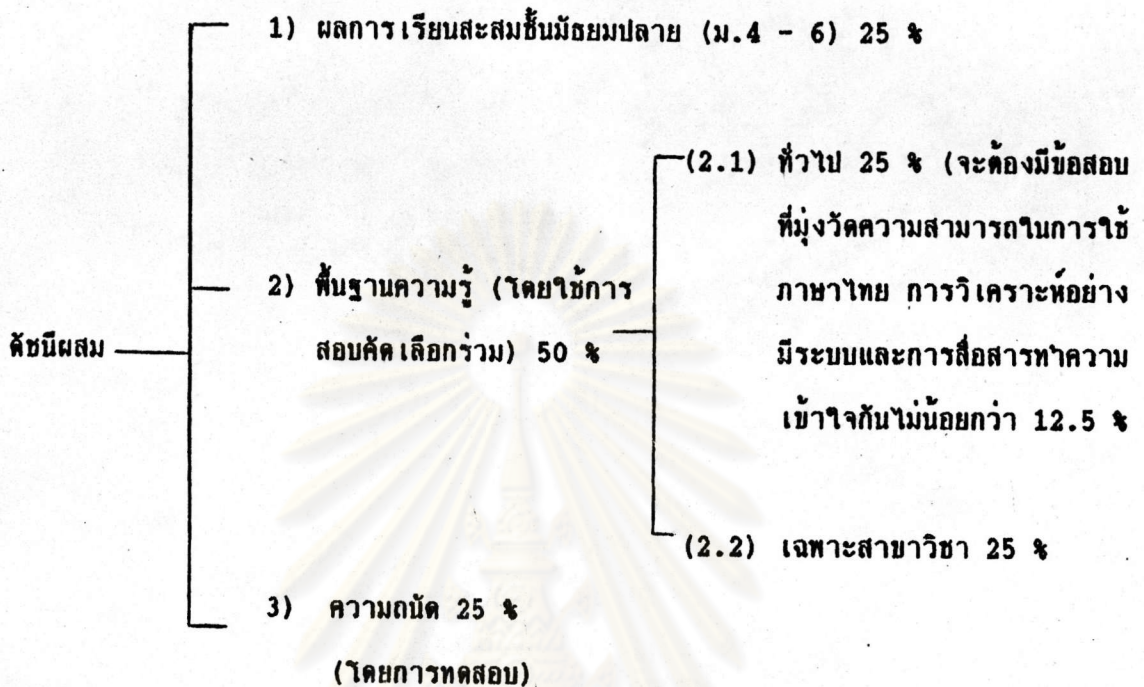
เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของระบบและวิธีการคัดเลือกที่ใช้อยู่ในปัจจุบันดังกล่าว ที่ประชุมสัมมนาจึงเห็นสมควรกำหนดหลักการและรูปแบบการคัดเลือกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. หลักการรูปแบบและวิธีการคัดเลือก เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

- 1) ให้มีความเสมอภาคในโอกาสและการกระจายโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษา
- 2) คุ้มครองรักษามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- 3) สนับสนุนและส่งเสริมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาคนตามความถนัดและความสนใจ
- 4) สนองตอบต่อการพัฒนาและความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ
- 5) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของบุคคลที่มีศักยภาพสูงในด้านต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ
- 6) ดำรงรักษาความเป็นธรรมในการคัดเลือก สามารถป้องกันข้อสอบรั่วและการใช้อภิสิทธิ์ฝากบุคคล เข้าศึกษา
- 7) สามารถนำไปปฏิบัติได้

ข. รูปแบบและวิธีการคัดเลือกของการคัดเลือกร่วม ควรใช้ดัชนีผสม ดังแผนภูมิ
ต่อไปนี้

หมายเหตุ ในกรณีที่สร้างแบบทดสอบความถนัดตามข้อ 3) ยังไม่อาจพัฒนาได้ ก็ให้รวมน้ำหนักส่วนนี้เข้ากับการทดสอบเฉพาะสาขาวิชาตามข้อ (2.2) ไปก่อน

1) ผลการเรียนรู้สะสมในระดับมัธยมปลาย หมายถึง คะแนนเฉลี่ยตามโปรแกรมการเรียนรู้ระดับมัธยมปลายตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้เป็นน้ำหนักในการคัดเลือกร้อยละ 25 ผลการเรียนรู้สะสมของนักเรียนแต่ละคนนี้จะนำมาคิดคำนวณโดยใช้เทคนิคทางสถิติบางอย่างเพื่อปรับคะแนนผลการเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ให้อยู่ในระบบเดียวกัน เช่น การใช้ลำดับที่ร้อยละ (percentile rank) หรือการใช้ตัวแปรกลาง (moderator) โดยขั้นแรกจะใช้ลำดับที่ร้อยละต่อเมื่อสามารถปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม แล้วจึงค่อยนำเอาตัวแปรกลางมาใช้

การคิดคะแนนเฉลี่ยตามโปรแกรมการเรียนรู้ในระยะแรกควรอนุมัติเฉพาะคะแนนเฉลี่ยสะสมรวมไปก่อน เพราะการที่จะนำคะแนนเฉลี่ยเฉพาะการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษานั้น อาจมีปัญหาด้านทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม

ควรจะได้มีการทบทวนและปรับปรุงวิธีการคิดคะแนนเฉลี่ยสะสมภายในระยะเวลา 2 ปี หลังจากประกาศใช้ นอกจากนี้จะต้องมีการปรับปรุงระบบการวัดผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันด้วย

2) การสอบพื้นฐานความรู้ แบ่งออกเป็นการสอบความรู้ทั่วไปและการสอบความรู้เฉพาะสาขาวิชา โดยเนื้อหาการสอบควรจะถูกอยู่ในขอบเขตความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(2.1) การสอบพื้นฐานความรู้ทั่วไป หมายถึง การสอบวิชาบังคับร่วมของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย น้ำหนักของคะแนนสอบคิดเป็นร้อยละ 25 ของคะแนนการคัดเลือกทั้งหมด การสอบความรู้ทั่วไปจะมีข้อสอบที่วัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย การวิเคราะห์อย่างมีระบบและการสื่อสารทำความเข้าใจกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 12.5

(2.2) การสอบเฉพาะความรู้สาขาวิชา มีน้ำหนักคะแนนการสอบคิดเป็นร้อยละของคะแนนการคัดเลือกทั้งหมด การสอบความรู้เฉพาะสาขาวิชาให้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละสถาบัน แต่ทุกสถาบันที่สอนสาขาวิชาเดียวกันควรมีข้อกำหนดเหมือนกัน สำหรับการสอบวิชาร่วมของสาขา เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้นนั้น ควรจะมีข้อสอบเป็นหลายชุดตามสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษา

3) การทดสอบความถนัด มีน้ำหนักคะแนนคิดเป็นร้อยละ 25 เกี่ยวกับการทดสอบความถนัด สาขาวิชาใดที่พัฒนาและพร้อมสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ ก็ให้นำมาใช้ทดสอบ แต่มีข้อสังเกตว่าการทดสอบความถนัด ควรได้ผ่านการวิจัยและพัฒนาแล้วเป็นอย่างดี จะมีความมั่นใจในความเที่ยงและความตรงก่อน แล้วจึงนำไปใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือก

แต่ในระยะแรกของการดำเนินการ สาขาใดที่ยังไม่ได้พัฒนาการทดสอบความถนัด ก็ให้นำน้ำหนักคะแนนส่วนนี้ไปรวมกับการทดสอบความรู้เฉพาะสาขาวิชา

ค. เงื่อนไขประกอบการดำเนินการ

1) รูปแบบและการคัดเลือกโดยใช้ดัชนีผสมนี้ เมื่อนำไปใช้ปฏิบัติแล้วระยะหนึ่ง สัดส่วนของน้ำหนักของการสอบพื้นฐานความรู้จะค่อย ๆ ลดลง จนในที่สุดอาจใช้แต่ผลการเรียนสะสมจากมัธยมศึกษาตอนปลาย และความถนัดทางการเรียนเท่านั้น

2) การสอบวัดความถนัดนี้จำเป็นต้องหาทางป้องกันการผลิตข้อสอบจำหน่ายในรูปแบบของการเก็บข้อสอบหรือฝึกซ้อมก่อนการสอบจริง วิธีป้องกันการอาจกระทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คลังข้อสอบ หรือวิธีสร้างข้อสอบตามเกณฑ์ (Item Generating Technique) หรือการใช้ข้อสอบคู่ขนานก็ได้

ง. การเริ่มนำรูปแบบมาใช้ การนำรูปแบบและวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของรัฐด้วยการใช้ดัชนีผสมนี้ เห็นสมควรที่จะเริ่มใช้ในการรับเด็กเข้าเรียนปีการศึกษา 2527 และควรจะประกาศให้ทราบทั่วกันตั้งแต่เดือนกันยายน 2525 ทั้งนี้เพื่อให้เด็ก ผู้ปกครอง และโรงเรียนมีเวลาเตรียมตัวแต่เป็น ๆ

2. การสอบโดยใช้ระบบโควตา

ก. หลักการและรูปแบบวิธีการคัดเลือก การจัดสอบโดยใช้ระบบโควตาพิเศษที่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จัดทำอยู่นี้เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการต่อไป แต่ไม่ควรจะเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนนักศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะรับได้ในแต่ละปี และควรจะหาทางป้องกันมิให้นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกโดยโควตาพิเศษแล้วไปสมัครสอบร่วมซ้ำอีก วิธีการดำเนินการคัดเลือกในระบบโควตาพิเศษนี้ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีรูปแบบและวิธีการแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละสถาบัน และ/หรือแต่ละสาขาวิชาตามรายละเอียดดังนี้

1) ในสาขาวิชาที่มีการแข่งขันสูง ควรใช้รูปแบบการจัดสรรโควตาให้กับจังหวัด เพื่อให้โอกาสในการศึกษาต่อกระจายไปยังระดับท้องถิ่นให้มากที่สุดทั่วประเทศ โดยกำหนดผู้มีสิทธิ์เข้าสอบเป็นผู้ที่มีผลการเรียนในระดับที่ร้อยละ (percentile rank) สูงแล้วจึงให้มีการสอบร่วม

2) ในสาขาวิชาที่มีการแข่งขันไม่สูงมาก ควรใช้รูปแบบการให้โควตาถึงระดับโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเล็ก ๆ มีโอกาสเข้าศึกษาต่ออย่างทั่วถึง และการคัดเลือกมีบทบาทที่จะกำกับการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นน้อยที่สุด โดยให้โรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกตามข้อกำหนดที่มหาวิทยาลัยมอบให้

3) การจัดสรรโควตาพิเศษเพื่อให้สนองต่อความต้องการของการพัฒนาท้องถิ่น อาจจัดสรรโควตาไปยังระดับจังหวัดหรืออำเภอ แล้วให้โควตาเป็นทีมเข้าศึกษา โดยมีข้อกำหนดให้ทีมกลับไปพัฒนาท้องถิ่นแทน

4) การจัดสรรโควตาให้แก่ผู้ที่มีศักยภาพพิเศษที่ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อได้โดยวิธีปกติ เช่น ผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางศิลปะ ดนตรี กีฬา และวิทยาศาสตร์

5) การจัดสรรโควตาพิเศษให้แก่กลุ่มอาชีพที่ปฏิบัติการให้ท้องถิ่นที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตนเอง เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มพัฒนาชนบท พนักงานอนามัย สาธารณสุขที่มีวุฒิเทียบเท่า ม.ศ.5 โดยให้ได้เรียนในสาขาวิชาที่เขาปฏิบัติงาน

6) การจัดสรรโควตาให้กับกลุ่มนักเรียนยากจน ที่ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อโดยวิธีปกติได้ เช่น ลูกเกษตรกร ลูกกรรมกร เป็นต้น กลุ่มคนที่เข้าศึกษาประเภทนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดทุนการศึกษาให้ตามความเหมาะสม

ข. เงื่อนไขประกอบการดำเนินงาน

- 1) การจัดสรรโควตาพิเศษนี้ จะต้องมีการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่จัดโครงการเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องหาทางป้องกัน มิให้นักเรียนได้รับการคัดเลือกโดยโควตาพิเศษแล้วไปสมัครสอบคัดเลือกร่วมซ้ำอีก
- 2) สถาบันที่ดำเนินการคัดเลือกโดยโควตาพิเศษควรจะรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนผลการเรียนของเด็กให้ทบวงมหาวิทยาลัยทราบทุกปี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการประสานงานและการพัฒนาวิธีการให้เหมาะสมต่อไป

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาแบบทดสอบคัดเลือก เพื่อให้การสอบคัดเลือกมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สามารถสนองตอบต่อหลักการทั้ง 6 ประการดังกล่าวข้างต้น ที่ประชุมสัมมนา เห็นสมควร เสนอแนะให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการต่อไปนี้

- 1) ควรพัฒนาแบบทดสอบคัดเลือกให้เป็นแบบทดสอบมาตรฐาน และมีการให้คะแนนที่รอบคอบและรัดกุมยิ่งขึ้น การพัฒนาแบบทดสอบคัดเลือกนี้จะต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบแน่นอนและจัดทำเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดเวลา
- 2) เนื้อหาและโครงสร้างของแบบทดสอบต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและสาระของหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 3) ควรจัดสัมมนาเพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและแนวดำเนินงานในการพัฒนาแบบทดสอบคัดเลือก เพื่อให้บรรลุผลตามข้อ 1 และ 2

ที่ประชุมอธิการบดีได้นำข้อ เสนอดังกล่าว เข้าพิจารณาในการประชุม เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2525 และ 20 มีนาคม 2525 และให้ความเห็นชอบกับหลักการและรูปแบบวิธีการสอบคัดเลือก โดยยึดดัชนีผสมตามที่เสนอมา พร้อมทั้งได้สอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมจากคณบดีและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีสรุปดังนี้ (ประยูร ศรีประสาธน์ 2526 : 16 - 18)

1. การใช้ผลการเรียนสะสมชั้นมัธยมปลาย (ม.4 - 6) มีความเห็นว่ามาตรฐานการศึกษาระดับมัธยมของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน การปรับปรุงมาตรฐานของการวัดผลให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันทั่วประเทศจะทำให้ยากในระยะเวลาที่กำหนด และอาจจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ความไม่เสมอภาคแก่นักเรียนทุกคน เพราะแต่ละโรงเรียนอาจช่วยเหลือนักเรียน

ของคนด้วยการให้เกรดของการวัดผลสูงกว่าเป็นจริง ทำให้เกิดคะแนนเพื่อ จึงควรจะลดน้ำหนักของดัชนีสะสมนี้ให้น้อยกว่า ร้อยละ 25 ไปก่อน แล้วค่อยปรับให้สูงขึ้นเมื่อสามารถปรับระดับวัดผลได้แล้ว สิ่งที่เราจะคำนึงถึงคือความยากลำบากในการเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนที่ตกค้าง นักเรียนที่สอบเทียบความรู้และผู้สำเร็จมัธยมศึกษาจากต่างประเทศ

2. การให้น้ำหนักดัชนีแต่ละตัว ควรจะมีการปรับตัวเลขอัตราส่วนของการให้น้ำหนักในดัชนีแต่ละตัวเสียใหม่ ความรู้เฉพาะสาขาวิชาควรจะเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้นักเรียนที่มีความถนัดเหมาะกับวิชาที่จะเรียนในอุดมศึกษา ไม่ควรใช้เฉพาะคะแนนเฉลี่ยรวม แต่ควรพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเฉพาะโปรแกรมที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ แต่มีข้อเสียเพราะจะทำให้นักเรียนมุ่งวิชาเฉพาะมากเกินไป และขาดความสนใจในวิชาทั่ว ๆ ไป อย่างไรก็ตามควรปรับน้ำหนักทางคุณภาพของประสิทธิภาพในการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาจนสามารถใช้เพียงคะแนนเฉพาะวิชาเป็นเกณฑ์ในการรับนักศึกษา ซึ่งคงจะเป็นการยากที่จะทำให้มาตรฐานของโรงเรียนในท้องถิ่นและส่วนกลางอยู่ในระดับเดียวกัน

3. การทดสอบความถนัด หามาตรฐานและวิธีการที่จะวัดได้ยาก ไม่สามารถจำแนกได้ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายถนัด เรื่องอะไรมากที่สุด ในการทดสอบความถนัดจึงน่าจะเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัย เป็นผู้พิจารณาดำเนินการ และการทดสอบความถนัดขึ้นจึงควรจะลดน้ำหนักของดัชนีการทดสอบความถนัดให้น้อยกว่าดัชนีอื่น และมีบางคณะวิชาเห็นว่า การทดสอบความถนัดไม่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อในบางคณะ เช่น คณะวิทยาศาสตร์

4. การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำจากการกวดวิชาควรห้ามมิให้มีการกวดวิชาเลย เพราะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล และถ้าครูที่สอน เป็นผู้กวดวิชาจะทำให้ครูไม่เอาใจใส่ในการสอนในชั้นมุ้งแต่จะสอนพิเศษ

5. การสอบสัมภาษณ์ มีความเห็นทั้งควรยกเลิก และควรมีไว้ โดยให้ความเห็นว่าควรมีแต่การรายงานตัว หรือดูบุคลิกภาพและตรวจสอบความพิการเท่านั้น ที่เห็นว่าควรมีไว้ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการจะต้องทราบถึงทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาและสุขภาพจิตของผู้ที่จะเข้าศึกษา เพื่อเป็นพยาบาลต่อไป

6. การเลือกอันดับ เห็นด้วยที่จะลดอันดับการเลือกจาก 6 เหลือ 3 อันดับ จะช่วยให้มีโอกาสรับนักศึกษาที่มีความรักในวิชานั้น และมีความถนัดอย่างแท้จริง แต่ก็ยังมีบางคณะที่ไม่เห็นด้วย แต่เห็นว่าควรให้สิทธิ์เลือก 6 อันดับดังเดิม

7. โควต้าพิเศษ ควรจะมีไว้ต่อไปโดยเฉพาอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค ควรจะรับนักศึกษาในส่วนภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนั้นมีข้อเสนอแนะมาตรการเพิ่มเติม เช่น ควรให้สิทธิ์กับผู้สอบได้ที่ 1 ของทุกโรงเรียนในอาเภอรอบเพื่อสลับนักเรียนที่เรียนดี ควรให้เบอร์เซ็นต์ โควต้าเพิ่มขึ้นในเขตที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่น แต่จำเป็นจะต้องให้แต่ละสถาบันอุดมศึกษาปรับปรุงวิธีการในการคัดเลือกให้รัดกุมและไม่ซ้ำซ้อน ในปัจจุบันการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยไม่เปิดโอกาสให้มีการวิ่งเต้นกันได้ การปรับปรุงระบบใหม่จึงต้องระวังมิให้เปิดช่องให้มีการทำอภิสิทธิ์

นอกจากนั้นข้อมูลจากหลายคณะได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบและวิธีคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแบบใหม่ โดยเสนอให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบที่จะนำมาใช้ให้แน่นอนก่อนโดยเฉพาะในเรื่องความเป็นธรรมในการคัดเลือก และการใช้ระบบใหม่เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา แต่เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่อาจหาวิธีเหมาะสมในการคัดเลือก จึงควรรอคงใช้แบบเดิมไประยะหนึ่งก่อน

ในด้านของทบวงมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการให้เพื่อให้มีการปรับปรุงการสอบคัดเลือก เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษาที่เปลี่ยนแปลงตามโครงสร้างของระบบการศึกษาแบบ 6 - 3 - 3 และเพื่อไม่ให้เกิดการสอบคัดเลือกเป็นตัวก้ำกักับการเรียนในระดับมัธยมศึกษามากเกินไป (สยามรัฐ 29 พ.ค. 24) โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณามาตั้งแต่ปี 2524 และจะใช้เวลาประมาณห้าปี โดยให้มีผลใช้ในการสอบคัดเลือกผู้จบ ม.6 รุ่นแรกในปี 2527 และทบวงฯ จะประกาศรายละเอียดให้ทราบทั่วกันไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนจะใช้ระบบการสอบคัดเลือกใหม่ (สยามรัฐ 14 พ.ค. 24) การดำเนินงานได้กระทำร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอทางเลือกในการปรับระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใหม่ให้กับทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณา 4 แนวทาง (มติชน 12 ม.ค. 24) คือ

1. ให้คงการสอบคัดเลือกไว้ตามเดิม แต่ให้สอบใน 2 ลักษณะ คือ (1) ให้คณะต่าง ๆ จัดสอบเองตามความเหมาะสมเพื่อคัดเลือกนักเรียนตามความต้องการของคณะ และให้คณะจัดสอบ 2 วิชา ซึ่งเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรคือ ภาษาไทยและสังคมศึกษา

2. ให้คณะกรรมการเรียนสะสมของนักเรียนตลอดช่วงมัธยมปลาย (ม.6 - 5) โดยให้สัดส่วนให้เหมาะสมระหว่างผลการสอบของคณะต่าง ๆ ที่จัดสอบกับคะแนนของมัธยมปลาย ซึ่งระยะแรกอาจให้คะแนนที่จัดสอบร้อยละ 75 และคะแนนสะสมมัธยมปลายร้อยละ 25 ต่อไป อาจเพิ่มสัดส่วนของคะแนนมัธยมปลายให้มากขึ้นตามลำดับ

3. ใช้วิธีการวัดผลระดับชาติ

4. วิธีการให้โควตานักเรียนซึ่งจังหวัดต่าง ๆ ทำที่อยู่แล้วให้จัดทำต่อไป

เกี่ยวกับเรื่องนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้มีการเสนอจากหลายฝ่ายให้ใช้คะแนนการวัดผล การเรียนชั้นมัธยมปลายของโรงเรียนต่าง ๆ มาใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการสอบคัดเลือก เข้ามหาวิทยาลัย แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแต่ประการใด

2. การเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อใน สถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนมีผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

เพศ

ซีเวลและอาร์เมอร์ (Sewell and Armer, 1966 : 159-168) ได้ทำการวิจัย พบว่าเพศเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการศึกษาคือและ เด็กชายมีการวางแผนการศึกษาต่อมากกว่าเด็กหญิง อิงลิช (English, 1971:6730) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความ คาดหวังทางการศึกษาของวัยรุ่นกับองค์ประกอบด้านเชื้อชาติและเพศพบว่า เพศเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความคาดหวังทางการศึกษา เพศชายมีความคาดหวังทางการศึกษาสูงกว่า เพศหญิง

สำหรับในประเทศไทย นาวิน รุ่งรส (2514 : 53) และสนั่น ประจงจิตร (2524 : 68) ได้ทำการวิจัยมีผลสอดคล้องกันคือ เพศมีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนต่อและการเลือก อาชีพของนักเรียน ซึ่งขัดกับผลการศึกษาของ ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล (2518 : 85) ซึ่งพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับโอกาสการสอบคัดเลือกผ่าน และมีสิทธิ์ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาของสมิทธิ์ และ ซอท์ลสตรอม (Smith, 1972 : 5517, Sahlstrom, 1962 : 2637-2638) ได้ผลสอดคล้องตรงกันกล่าวคือ ตำแหน่งงานชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจและการวางแผนศึกษาต่อ นอกจากนี้ นิโคลสัน (Nicholson, 1964)

ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกวิชาผสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน
รัฐบาลไอโอวาพบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพยาบาลและวิทยาลัย (Junior College)
เป็นพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สำหรับในประเทศไทยได้มีการศึกษาวิจัย เช่น ผลการศึกษาของ จุมพล นิมิตพานิช
(2518) ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน คือ
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง และโรงเรียน
อานวยศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน จะมีแผนการศึกษาต่อต่างกัน

ศิริลักษณ์ จินดากุล และราตรี รุ่งโรจน์ดี (2510, 2515) ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ผลสอดคล้องกันคือ ผลการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาของ
นักเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การเลือกสายวิชาของนักเรียนแตกต่างกันไป กล่าวคือ
นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจะเลือกเรียนสายสามัญมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน ขณะที่
นักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนจะเลือกเรียนสายอาชีพมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดี (2512)

นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ฉลาย กิตรีกษ์กุล (2511) *ธิดารัตน์ บุญบุษ ใจารุณี อัสนีวัฒน์
และสุนี ธนสารสมบัติ (2518) ซึ่งได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย พบว่านักเรียนที่มีระดับความสามารถ
ในการศึกษาซึ่งวัดจากคะแนนสอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แตกต่างกัน จะมีการเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน

ภูมิลาเนา

เร็ดฟิลด์ (Redfield, 1947) กล่าวว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่โดยทั่วไปมักจะมี
ระดับการศึกษาที่สูงกว่าผู้ที่อาศัยในเมืองเล็ก เพราะสภาพของสังคมที่มีความสลับซับซ้อน
มีอาชีพที่มีความแตกต่างกันมาก

เบรเซอร์ และมาร์ติน (Brazier and Martin, 1962) กล่าวว่าโดยปกติแล้วผู้ที่
อาศัยอยู่ในเมืองหลวง ย่อมมีแนวโน้มที่บุตรของเขาจะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับค่อนข้างสูง
กว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก ๆ หรือตามชนบท บุตรของผู้ที่ย้ายถิ่นที่อยู่มาจากชนบทมาสู่เมือง
ย่อมมีโอกาที่บุตรจะได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่าพวกในชนบทที่ใหม่ เคยเคลื่อนย้ายเลย คำกล่าว
นี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของซอห์ลสตรอม (Sahlstrom, 1962) ที่พบว่า พื้นเพทางบ้านของ

นักเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่มีบ้านอยู่ในเมืองมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชนบท

สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้มีผลการวิจัยสนับสนุน เช่น ศรีเพ็ญ สุภพิทยกุล (2518) พบว่า โอกาสการสอบคัดเลือกผ่านมีสิทธิ์เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาคต่ำกว่าโอกาสที่ควรได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้จากการศึกษาของ วารุณี อัสนีวัฒน์ สุนี ธนสารสมบัติ ฉลวย กิรติรักษ์กุล และธิดารัตน์ บุญนุช (2518) ก็ได้ผลสอดคล้องกันว่า ภูมิลำเนามีอิทธิพลต่อการเลือกแนวทางการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียน

การศึกษาของบิดามารดา

ออสบอร์น (Osborn, 1971) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความคาดหวังและความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียน โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายในโรงเรียนมัธยมรัฐบาลในรัฐไอโอวา (Iowa) จำนวน 398 คน ส่วนหนึ่งของการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีความคาดหวังทางการศึกษาในระดับตั้งแต่ปริญญาตรีถึงสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนอยู่ในระดับต่ำที่สุด ได้แก่กลุ่มที่บิดาและมารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และนักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลในทางเดียวกันกับระดับการศึกษาของบิดามารดาที่มีเพศเดียวกับเขา

เบร์เซอร์ และมาร์ติน (Brazier and Martin, 1962) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายจากโรงเรียนมัธยม 26 โรงเรียนในรัฐมินเนโซตา (Minnesota) ปี ค.ศ.1960 ส่วนหนึ่งของการวิจัยพบว่า การศึกษาของบิดามารดาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ในปีเดียวกัน ซิลแลน (Clellan, 1968) ก็ได้พบในทำนองเดียวกัน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่สำเร็จจากโรงเรียนมัธยมในเทศมณฑลแจ๊คสัน (Jackson County) เขาพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโอกาสการได้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยของนักเรียนมากกว่าระดับการศึกษาของมารดา

เรห์เบอร์ก และ เลสบี (Rehberg and Liestby, 1967) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของบิดามารดากับความคาดหวังทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนพบว่า สัดส่วนของนักเรียนที่แสดงความตั้งใจที่จะเข้าศึกษาในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยหลักสูตร 4 ปี มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการศึกษาของบิดามารดา

ซีเวลและชอห์ (Sewell and Shah, 1968) ได้ทำการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการกระตุ้นในด้านการศึกษานองบุตร ถ้าบิดามารดาได้รับการศึกษาดี จะพบว่าบุตรทั้งชายและหญิงจะยอมรับการกระตุ้นเร่งเร้าในการศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น และหากบิดามารดามีการศึกษาต่ำมักจะมีแนวโน้มที่จะเอาใจใส่ในการศึกษาคือของบุตรน้อยกว่า

สำหรับในประเทศไทย ขวัญใจ เลอจันทร์ (2514) ได้ศึกษาเรื่องการเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบทพบว่า การศึกษาของบุตรมักมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของบิดากล่าวคือ ถ้าบิดามีการศึกษาสูง มักจะมีความโน้มเอียงที่ส่งบุตรให้ได้รับการศึกษาสูงด้วย และในด้านอาชีพ จุฬารัตน์ วรสุมันต์ (2515) พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา

ซิลแลน (Clellan, 1968) ได้ทำการวิจัยพบว่าระดับอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยของนักเรียน กล่าวคือถ้าบิดามีระดับอาชีพสูง บุตรก็มีแนวโน้มที่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสูงด้วย และจากการค้นพบของ Rehberg และ Liestby ก็ได้ข้อค้นพบสอดคล้องกับ Clellan

สติเฟนสัน (Stephenson, 1955) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังและการวางแผนในการประกอบอาชีพของนักเรียนระดับ 9 (Grade 9) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามีอาชีพเกี่ยวกับวิชาการสูง เด็กก็มักจะมี ความคาดหวังและความต้องการใช้วิชาการสูงไปด้วย ส่วนนักเรียนที่มาจากรอบครัวที่บิดาไม่ได้ประกอบอาชีพที่ต้องใช้วิชาการสูงนักก็หวังที่จะประกอบอาชีพเดิมของบิดา นอกจากนี้ เขาทั้งสองยังพบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในด้านอาชีพของนักเรียน

โรกอฟฟ์ (Rogoff : 1961) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษากับสถานภาพทางสังคมและความสามารถทางวิชาการ โดยทำการสำรวจนักเรียนในโรงเรียนมัธยม 34,561 โรงเรียนพบว่า สถานภาพทางสังคมและครอบครัวและความสามารถ

ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการวางแผนที่จะ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เกือบ เท่า เทียมกัน ประมาณ ร้อยละ 83 ของกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถสูง สถานภาพสูง วางแผนที่จะ เข้าเรียนต่อในระดับ อุดมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 43 ของกลุ่มที่มีสามารถสูง แต่สถานภาพทางครอบครัวต่ำที่วางแผน เข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ขณะที่กลุ่มที่มีความสามารถต่ำ สถานภาพทางครอบครัวสูงวางแผน เข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาถึงร้อยละ 53

สำหรับในประเทศไทย อุดม เกิดพิบูลย์ (2515 : 78-85) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าสำเร็จ ในการสอบ เข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนที่มาจากกลุ่มชนชั้นต่าง ๆ ทางสังคมในปีการศึกษา 2509 และ 2510 โดยทำการศึกษาจากข้อมูลซึ่งสภาพการศึกษาได้รวบรวมและจัดพิมพ์ขึ้น ปรากฏว่าผู้สมัคร ที่มาจากครอบครัวนายจ้างและเจ้าของกิจการมีโอกาสได้รับการคัดเลือก เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้มากกว่าผู้สมัครที่มาจากกลุ่มชนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มาจากครอบครัวกสิกรรมมีโอกาส เข้า มหาวิทยาลัยได้น้อยที่สุด กล่าวคือ ความเป็นไปได้ (Probability) ที่เด็กซึ่งมาจากครอบครัว ที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมสอบ เข้ามหาวิทยาลัยได้เพียง 3 ใน 100,000 เท่านั้นผลการวิจัย นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล (2528) นี้พบว่า จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบ เข้า มหาวิทยาลัยแปรตามอาชีพของบิดามารดา

จุมพล นิมิตพานิช (2518 : 155-156) วิจัยพบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ กับการเลือกอาชีพของบุตร ซึ่งขัดแย้งกับข้อค้นพบของ จุฑาภรณ์ วรสุมันต์ (2515) ซึ่งพบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดามารดา

อีเซลและเทท (Ezell and Tatate, 1955) ได้ทำการวิจัยความมุ่งหวังในอนาคต ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิง จำนวน 1,576 คน พบว่า มีจำนวน นักเรียนปานกลางที่เลือกอาชีพคล้ายกับบิดามารดา

ลียง (Lyon, 1957) ได้วิจัยพบว่าองค์ประกอบ แรงจูงใจและบุคลิกภาพที่มีความ สัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักศึกษาในวิทยาลัยที่ตัดสินใจเลือกอาชีพไว้แล้วกับพวกที่ยังไม่ได้ ตัดสินใจเลือก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ปี 1956-1957 พบว่ากลุ่มนักศึกษาที่เลือกอาชีพไว้เป็นอาชีพที่คล้ายคลึงกับอาชีพ ของบิดาและต้องการมีอาชีพตามแบบบิดา

รายได้ของบิดามารดา

พราวมาศ นนทยาธร (2520 : 27) กล่าวว่า รายได้ของบิดามารดาหรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของบุตร เพราะในการศึกษาไม่ว่าเป็นระดับใดก็ตามจำเป็นต้องใช้เงิน อาจกล่าวได้ว่าหากระดับการศึกษายิ่งสูงเพียงใด ความสำคัญของฐานะในทางเศรษฐกิจในการกำหนดโอกาสในการศึกษาจะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ในระดับอุดมศึกษานั้น นักศึกษาไม่เพียงแต่จะต้องมีรายจ่ายในรูปค่าธรรมเนียมนการศึกษา ค่าอุปกรณ์การศึกษา และค่าครองชีพอื่น ๆ ที่สูงขึ้นเท่านั้น หากทว่ายังต้องสูญเสียรายได้อันพึงได้ ซึ่งเป็นผลจากการเลือกศึกษาต่อ แทนที่จะเลือกทำงานอีกด้วย หากรัฐมิได้ยื่นมือ เข้ามาช่วย เหลือนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ย่อมยากที่จะมีโอกาสในการศึกษาโดยเสมอภาคกัน ครอบครัวที่ยากจนจำเป็นต้องอาศัยแรงงานภายในครอบครัวในการประกอบอาชีพให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การส่งเสียบุตรให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่เพียงแต่จะทำให้รายจ่ายของครอบครัวมากขึ้น หากยังทำให้ครอบครัวต้องสูญเสียรายได้อันพึงได้จากการส่งเสียให้บุตรศึกษาต่อแทนที่จะหางานทำ เพราะผู้ที่อยู่ในวัยจะศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นล้วนอยู่ในวัยทำงานทั้งสิ้น

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2518 : 52) กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจไม่เพียงแต่เป็นเงื่อนไขในการศึกษาต่อเท่านั้น ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภายในครอบครัวอีกด้วย สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมเป็นส่วนสำคัญในการทำให้โอกาสในการศึกษาของเด็กแตกต่างกัน ความไม่เสมอภาคในโอกาสแห่งการศึกษา ตั้งแต่ทารกปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา มารดาในครอบครัวที่ยากจนไม่อาจมีอาหารกินที่อุดมสมบูรณ์พอเพียงแก่การพัฒนาคลื่นสมองของทารกในครรภ์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะมีผลกระทบต่อการเรียนทั้งในด้านความคาดหวัง ความทะเยอทะยานทางการศึกษาต่อ

ได้มีผู้ทำการศึกษานี้เรื่องนี้อย่างหลายคน เช่น จากการศึกษาของ จอห์นสตัน (Johnston : 1972) ซึ่งได้วิเคราะห์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชากรสองกลุ่มคือ นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและชาวเวอร์มอนต์ (vermont) ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปพบว่า รายได้ของทั้งสองกลุ่ม และจากการศึกษาของซอห์สตรอม (Sahlstrom, 1962) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

ลียง (Lyon, 1957) ได้ศึกษาพบว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกสายวิชาเพื่อศึกษาต่อ และจากการศึกษาของจุฑาภรณ์ วรสุมันต์ (2515) และจุมพล หนิมพานิช (2518) ได้ผลสนับสนุนการค้นพบของลียง

สภาพแวดล้อมและการแนะแนว

นอกจากสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวแล้ว มีผลการวิจัยที่ยืนยันว่า สภาพแวดล้อมของนักเรียน เช่น สังคมรอบ ๆ ตัวนักเรียน อันได้แก่ การแนะแนวจากโรงเรียน การพูดคุยกับเพื่อน คำแนะนำจากบิดามารดา ญาติพี่น้อง บุคคลที่นักเรียนยอมรับ ค่านิยมของสังคม ความมีเกียรติในอาชีพในสาขาวิชาที่เลือก ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โอกาสมีงานทำ โอกาสก้าวหน้าในการทำงานและรายได้จากการทำงานในสาขาวิชาชีพที่นักเรียนเลือกล้วนแต่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนทั้งสิ้น ซึ่งมีงานวิจัยยืนยันดังนี้

ปีเตอร์ (Peter, 1941) ได้ทำการวิจัยนักเรียนปีการศึกษาสุดท้ายพบว่า ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพในสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อได้แก่

1. ความคิดเห็นของบิดามารดา
2. อิทธิพลจากเพื่อน
3. อิทธิพลจากญาติ
4. อิทธิพลจากบุคคลที่นักเรียนรู้จัก

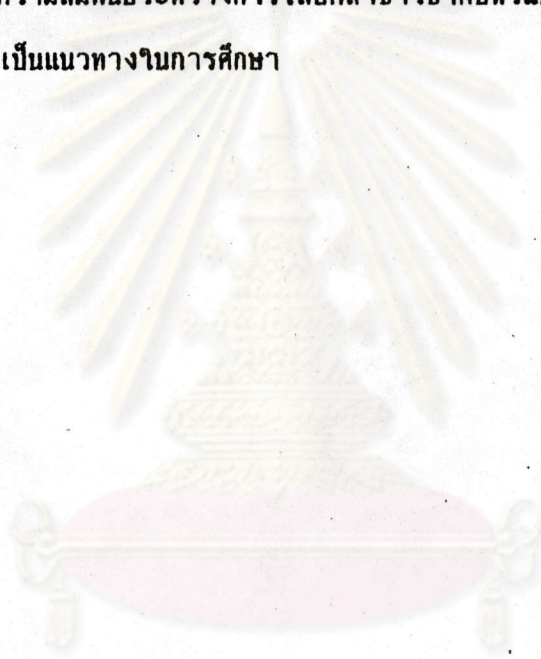
นอร์ตัน (Norton, 1950) พบว่า นอกจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว บุคคลที่ยังคำนึงถึงด้านการเงิน ความมีเกียรติในสังคมในการเลือกอาชีพ

ผลการวิจัยของ การ์ริสัน (Garrison, 1950) สนับสนุนการวิจัยของ Peter และ Norton โดยวิจัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่า องค์ประกอบที่นอกจากตัวนักเรียนเองแล้วยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อันได้แก่ คำแนะนำจากบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนนักเรียน และบุคคลที่มีนักเรียนรู้จัก นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบการทำงาน ตลอดจนความก้าวหน้าในการทำงาน

มาร์ติน (Martin, 1948) ได้ทำการศึกษาที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายใน North Carolina พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากบุคคลที่นักเรียนรู้จักและประสบความสำเร็จในอาชีพที่ตนเองด้วย

จากรายงานผลการวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นว่ามืองค์ประกอบหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีความคิดที่จะศึกษาถึงการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียน โดยเลือกศึกษาลักษณะของกลุ่มนักเรียนในกรุงเทพมหานคร เหตุผลในการตัดสินใจเลือกการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ แผนการเรียน ประเภทของโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิลาเนาเดิม อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และรายได้รวมของครอบครัว ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกสาขาวิชากับตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าว โดยอาศัยผลการวิจัยที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย